

Juryrapport
KHMW Jan Brouwer Scriptieprijs 2024 - Filosofie

Sümer Şen MA, Radboud Universiteit

*Solutions to the problem of evil across Muslim and Christian occasionalists.
A comparison of the theodicies of the Ash'arites and Malebranche*

Voor de KHMW Jan Brouwer Scriptieprijs 2024 op het vakgebied Filosofie heeft de jury gekozen voor een Research Master-thesis van uitzonderlijk hoog wetenschappelijk niveau op het terrein van de comparatieve geschiedenis van de wijsbegeerte. De thesis van Sümer Şen vergelijkt reacties op het probleem van het kwaad in de wereld van islamitische en christelijke aanhangers van het occasionalisme.

Het occasionalisme stelt dat gecreëerde substanties geen oorzaken kunnen zijn: alle gebeurtenissen worden rechtstreeks door God veroorzaakt. Dit roept een theologisch probleem op: als God alles direct veroorzaakt, veroorzaakt hij ook al het kwaad. Daarmee lijkt God er direct verantwoordelijk voor.

In deze scriptie onderzoekt Şen het occasionalisme in twee zeer verschillende contexten. De eerste is die van de Asharieten, een theologische school binnen de soennitische islam, gesticht door Abu Hasan al-Ash'ari in de tiende eeuw in wat nu Irak is. Şen volgt de ontwikkeling van deze school van het begin tot de vijftiende eeuw. De tweede context is die van het cartesianisme van de zeventiende eeuw met Nicolas Malebranche als representant.

Het mag duidelijk zijn dat dit een zeer gedurfd project in de comparatieve wijsbegeerte is. De vergelijking omspannt acht eeuwen, de traditionele scheidingslijn tussen premoderne en moderne tijdperken en twee zeer diverse culturele en theologische kaders. In minder bekwame handen had dit snel oppervlakkig kunnen worden. Şen brengt al deze elementen echter op een zeer accurate en evenwichtige wijze in dialoog met elkaar.

Waar het werk van Şen verder gaat dan de bestaande wetenschappelijke literatuur, is de systematische vergelijking van manieren waarop het bestaan van het kwaad verzoend wordt met het occasionalisme. Wij leren van Şen hoe de Asharieten de spanning probeerden op te lossen door God boven alle morele kwalificaties te plaatsen, terwijl Malebranche Gods rationele redenen voor het creëren van bepaalde vormen van kwaad benadrukte.

De thesis getuigt van uitvoerig onderzoek om een groot aantal complexe primaire bronnen te begrijpen, mede in het licht van de uitgebreide secundaire literatuur. Bovendien laat de thesis zien dat maatschappelijke relevantie zelfs in de ogenschijnlijk meest academische projecten gevonden kan worden: de manier waarop er in verschillende culturele tradities met het bestaan van het kwaad omgegaan wordt, blijft een uiterst actueel onderwerp in onze wereld.

De jury van de KHMW Jan Brouwer Scriptieprijs 2024 op het vakgebied Filosofie feliciteert Sümer Şen van harte met deze uitzonderlijke onderzoeksprestatie en roept Şen uit tot een zeer verdiende winnaar.

Prof. dr. J.W. (James) McAllister, hoogleraar wetenschapsfilosofie Universiteit Leiden
Prof. dr. ir. G.J. (Jeroen) de Ridder, hoogleraar politieke epistemologie Vrije Universiteit Amsterdam, oud-universitair hoofddocent filosofie Vrije Universiteit Amsterdam

De jury vergaderde op 12 december 2023 via Zoom onder leiding van KHMW-maatschappelijk lid jkvr. drs. G.M.C. (Jet) de Ranitz. Tevens was ter vergadering aanwezig prof. dr. W.B. (Wim) Drees, secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen KHMW.